

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА
(вибіркова фахова навчальна дисципліна)**

Перший (бакалаврський) рівень

Розробник:

Миколенко Інна –

д.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

Полтава

2022 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА вибіркова фахова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Миколенко Інна Григорівна, д.е.н., доцент Контакти: ауд. 474, навчальний корпус №4 e-mail: inna.mykolenko@pdaa.edu.ua , 0508181044 сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/mykolenko-inna-grygorivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	-
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	<i>За відповідним рівнем, дисципліни, що передують вивченню «Міжнародні організації».</i>

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни формування системи наукових поглядів на основні напрями інституціональної економіки, закономірності виникнення інститутів та їх вплив на економічний розвиток, ознаки інституційних аномалій і характер загроз, що виникають при їх ігноруванні, умінь визначати механізми примусу до виконання інститутів на рівні окремої людини, фірми, регіонів та суспільства в цілому.

Основні завдання навчальної дисципліни: засвоєння основних понять, об'єктивних закономірностей розвитку інституціональної економіки; виявлення ознак та критеріїв якості інститутів порівняно з розвинутими країнами світу; ознайомлення з основними інституціональними теоріями, методологіями їх дослідження; розуміння характеру інституційного середовища економіки, суперечностей між формальними та неформальними інститутами на різних рівнях економічної структури; набуття навиків складання пропозицій щодо мотивів та стимулів господарського життя; вироблення умінь розрізняти типи опортуністичної поведінки робітників, партнерів та враховувати витрати на їх попередження у договірних відносинах; координувати механізми специфікації, розмиття, розщеплення прав власності при укладанні установчих документів та керуванні корпоративними інтересами; аналізувати алгоритм поєднання власності, користування, володіння, контролю та обирати види управління, які найкращим чином сполучають інтереси власника, підприємця, робітників та фахівців; формування здатності визначати інституційну місію держави та виявляти засоби вирішення питання щодо найкращого механізму запобігання зовнішніх негативних екстерналій; навчити будувати моделі інституціонального середовища соціально-економічної системи; розглянути статичні та динамічні характеристик моделі інституціонального середовища соціально-економічної системи; навчити застосовувати компаративний аналіз інституціонального середовища різних типів соціально-економічної системи; розглянути інституціональне середовище соціально-економічної системи України.

Компетентності:

загальні:

- ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземними мовами.
- ЗК 7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.
- ЗК 11. Здатність працювати в команді.

спеціальні:

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

СК 9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК 15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Інститути та їх роль в регулюванні поведінки суб'єктів економіки.

Тема 2. Інституційне середовище та інституційна структура економіки.

Тема 3. Інституційні деформації економіки.

Тема 4. Теорія трансакційних витрат.

Тема 5. Економічна теорія прав власності.

Тема 6. Інституціональна теорія держави.

Тема 7. Інституціональні технології економічного розвитку.

Тема 8. Інститути інноваційного розвитку.

Програма та структура навчальної дисципліни:

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	МЕВ_2021			
	усього	у т. ч.		
		л	п	с.р.
Тема 1. Інститути та їх роль в регулюванні поведінки суб'єктів економіки.	14	2	2	10
Тема 2. Інституційне середовище та інституційна структура економіки.	14	2	2	10
Тема 3. Інституційні деформації економіки.	14	2	2	10
Тема 4. Теорія трансакційних витрат.	14	2	2	10
Тема 5. Економічна теорія прав власності.	16	2	4	10
Тема 6. Інституціональна теорія держави.	16	2	4	10
Тема 7. Інституціональні технології економічного розвитку.	16	2	4	10
Тема 8. Інститути інноваційного розвитку.	16	2	4	10
Усього годин	120	16	24	80

Форми оцінювання результатів навчання:

МЕВ_2021

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	обговорення теоретичних питань	письмове та усне виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		
			презентація	участь у науково-практичних, науково-методичних конференціях (написання тез)	
ПРН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати	21	42	27	10	100

їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.					
Разом	32	48	10	10	100

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
МЕВ_2021**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	обговорення теоретичних питань	письмове та усне виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		
			презентація	участь у науково-практичних, науково-методичних конференціях (написання тез)	
Тема 1. Інститути та їх роль в регулюванні поведінки суб'єктів економіки.	4	6			10
Тема 2. Інституційне середовище та інституційна структура економіки.	4	6			10
Тема 3. Інституційні деформації економіки.	4	6			10
Тема 4. Теорія трансакційних витрат.	4	6			10
Тема 5. Економічна теорія прав власності.	4	6	10	10	30
Тема 6. Інституціональна теорія держави.	4	6			10
Тема 7. Інституціональні технології економічного розвитку.	4	6			10
Тема 8. Інститути інноваційного розвитку.	4	6			10
Разом	32	48	10	10	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- обговорення теоретичних питань:

3 бали – вірно розкриті питання; здобувач вищої освіти демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку; відповідь містить обґрунтовані висновки;

2 бали – здобувач вищої освіти демонструє знання і розуміння основних положень питання, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;

1 бал - здобувач вищої освіти демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання; наявні суттєві помилки; висновки неповні.

- письмове та усне виконання вправ на практичних заняттях:

6 балів – вірно розкриті питання; здобувач вищої освіти демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку; відповідь виконаної вправи містить обґрунтовані висновки;

5 балів – здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вмє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вмє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень;

4 балів – здобувач вищої освіти демонструє знання і розуміння основ питань завдання, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;

3 бали – здобувач вищої освіти демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень практичних питань; наявні суттєві помилки;

1-2 бали – виконання вправи відсутнє, завдання не виконано

виконання завдань самостійної роботи участь у науково-практичних, науково-методичних конференціях (написання тез)

10 балів - здобувач вищої освіти демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку, тези написані та опубліковані, активна участь у конференції (як доповідач);

8-9 балів – здобувач вищої освіти демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку, тези написані та опубліковані, наявна участь у конференції;

4-7 балів – здобувач вищої освіти демонструє знання і розуміння основних положень питання, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні несуттєві помилки у мовленнєвому оформленні;

1-3 бали – здобувач вищої освіти демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень матеріалу; наявні суттєві помилки;

0 балів – тези відсутні, не підготовлені.

виконання завдань самостійної роботи (підготовка презентації)

Мета			
Всі частини презентації пов'язані з метою і предметом дослідження	Всі частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження	Основні частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження, але деякі фрагменти не мають відношення до теми	Презентація має тему, однак частина матеріалу не має відношення до теми дослідження
Висновки			
Результати дослідження узагальнюються з метою формулювання важливих і значущих висновків за темою дослідження	Результати дослідження узагальнюються з метою формулювання висновків за темою дослідження	Деякі висновки є нелогічними і необґрунтованими	Висновки практично відсутні або є нелогічними
Ключові положення			
Презентація має в основі ключові положення, які повністю розкривають тему дослідження	Презентація має в основі декілька ключових положень, які не повністю розкривають тему дослідження	Презентація має в основі декілька ключових положень, однак вони перевантажені інформацією або позбавлені інформації	У презентації не визначені ключові положення
Структура			
Презентація починається слайдом, який викликає інтерес до теми дослідження, презентація надає інформацію в логічній послідовності, презентація завершується, змушуючи замислитись над ідеєю і темою дослідження	Презентація починається із вступу, надає інформацію в певному порядку і завершується викладенням важливих моментів дослідження	Презентація має вступ і висновки, однак вони не спонукають замислитись над темою дослідження. Послідовність надання інформації не сприяє повністю розкрити тему дослідження	Презентація не містить вступу і висновків. Побудова презентації не дає чіткого уявлення про тему дослідження
Оцінювання			
Високий рівень демонстрування навичок	Достатній рівень демонстрування навичок	Середній рівень демонстрування навичок	Низький рівень демонстрування навичок

обрання та застосування основних принципів та закономірностей управління self-брендингом та діловим іміджем	обрання та застосування основних принципів та закономірностей управління self-брендингом та діловим іміджем	обрання та застосування основних принципів та закономірностей управління self-брендингом та діловим іміджем	обрання та застосування основних принципів та закономірностей управління self-брендингом та діловим іміджем
23-27 балів	15-22 балів	7-14 балів	1-6 балів

Трудовіткість

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика оцінювання

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Тези, у разі їх підготовки здобувачем вищої освіти, перевіряються на наявність плагіату і допускаються до друку та зарахування, із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату тези вважаються такими, що не підготовлені та додаткові бали за них не зараховуються. Списування під час екзамену / аудиторної контрольної роботи заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та виконання розрахунків по практичним завданням, що їх передбачають. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті. На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даного освітнього компоненту, або в процесі його опанування. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні у разі опанування частини навчальної дисципліни відбувається за рішенням провідного викладача та кафедри. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації.

Література та джерела інформації

Основні

1. Гриценко О.А. Інституціональна економіка: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес економіка» денної форми навчання. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 80 с.

2. Гриценко О.А. Цифрова економіка: сучасні виклики для економістів та правознавців. Економічна теорія та право. 2018. № 1 (32). С. 77-91.

3. Інституційна тератологія як напрямок економічного дослідження. Innovative development of science and education. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference. ISGT Publishing House. Athens, Greece. 2020. Pp. 21-27. URL: <http://sci-conf.com.ua>

4. Однорог М.А. Становлення аграрної сфери в умовах інституціонального забезпечення розвитку ринку інновацій: монографія. Київ. ЦУЛ. 2020. 486 с.

5. Ткач А.А. Інституційна економіка. URL: <http://uchebniks.net/book/303-institucionalna-ekonomika-navchalnij-posibniktkach-a>

6. Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2019. 416 с.

7. Шевченко Л.С. Соціальний контекст ведення бізнесу у XXI столітті: роздуми після дискусії на III Харківському міжнародному юридичному форумі, 24-28 вересня 2019 р. Економічна теорія та право. 2019. № 3 (38). С. 79-94. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2019-38-3-79>

Допоміжні

1. AreasValentyna ARANCHIY, Oleksii ZORIA, Ilona YASNOLOB, Svitlana ZORYA, Oleg GORB, Inna MYKOLENKO, Olha DYVNYCH, Valentyna CHUMAK, Liudmyla BRAZHNYK. EnvironmentallyandSociallyOrientedInvestmentsonSustainableDevelopmentofRural. Journal of Environmental Managementand Tourism. 2021. Vol.12(2). P. 321 – 330. Doi:10.14505//jemt.v12.2(50).02. IndexedinSCOPUS<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209540728>(Scopus).

2. Babenko V., Perevozova I., Mandych O., Kvyatko T., Maliy O., Mykolenko I. Worldinformatizationinconditionsofinternationalglobalization: Factorsofinfluence. GlobalJournalofEnvironmentalScienceandManagement. V Article 29, Volume 5, SpecialIssue, 2019, Page 172-179. (Scopus).

3. Kviatko T.M, Rudenko S.V., Mykolenko I.G. Strategicmanagementconceptualprinciplesofagriculturalenterprisescompetitivebehavior. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2018. №2. С. 48-53.

4. Makarenko Y., Tereshchenko S., Metelenko N., Mykolenko I., Oliinyk, A. Strategicrisksmanagementinimplementationofitprojects (2019) AcademyofStrategicManagementJournal. 2019. No. 18 (4). P. 1-5. (Scopus).

5. V. Babenko, O. Nakisko, I. Mykolenko. Технологический аудит и резервыпроизводства № 1/4 (39) / RESEARCH OF THE ASPECTS OF MODELING OF THE PROJECT MANAGEMENT OF RISK OF IMPLEMENTATION SYSTEM INFORMATION SUPPORT / IndexCopernicus. BielefeldAcademicSearchEngine (BASE). DirectoryofOpen Access Journals (DOAJ). DirectoryofResearchJoiunalsIndexing (DAJI). OpenAcademicJournalsIndex (DAJI). 2018. С. 64-69j. (IndexCopernicus ICV 2018:57.29).

6. Гриценко О. А. Верховенство права в контексті економічної теорії. Економічна теорія та право. 2015. № 3. С. 77-88. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/верховенство-права-в-контексті-еконо/> (дата звернення: 03.06.2020).

7. Децентралізація управління публічними фінансами в Україні: монографія / [О.Ю. Амосов, М.М. Коваленко, І.Г. Миколенко та ін.] ; за заг. ред. д.е.н., проф. О.Ю. Амосова. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2018. 200 с.

8. Інституціональна економіка: навчальний посібник / С.Ю. Івашина, О.Ф. Івашина. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2018. 132 с

9. Кредісов А.І., Білоус А.О. Державно-приватне партнерство: світовий досвід та його використання в Україні. Економіка України. 2017. № 2. С. 4- 16.

10. Миколенко І.Г. Інноваційно-інвестиційна спрямованість сільськогосподарського підприємства в системі підвищення його конкурентоспроможності. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2021. № 1. С. 31-35. (0,3др. арк.).

11. Миколенко І.Г. Напрями інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарського підприємства в системі підвищення йогоконкурентоспроможності / Інна Григорівна Миколенко // *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 1. С. 368 – 374. ISSN 2415 – 8453. http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/ujae_2021_r01_a44.pdf (0,3 др. арк.).

12. Миколенко І.Г. Теоретико-методологічний апарат конкурентних відносин. *Colloquium-journal*. 2021. №19 (106). С. 56-63.

13. Миколенко І.Г., Смігунова О.В., Романащенко М.О. Роль корпоративної культури в успішному розвитку системи управління персоналом підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. Економічні науки. № 5. Том 1. С. 37-42. [http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekonnew/2022/VKNU-ES-2022-N5Part1\(310\).pdf](http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekonnew/2022/VKNU-ES-2022-N5Part1(310).pdf)

14. Миколенко І.Г. Стратегії конкурентного розвитку аграрних підприємств: механізми та інструментарій. Монографія. Харків: «Смугаста типографія», 2021. 320 с.

15. Міненко С.І., Миколенко І.Г. Організаційні засади формування стратегій підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 38-45. <file:///C:/Users/User/Downloads/7.2-38-45.pdf>

16. Несененко П.П., Артеменко О.А., Патлата О.Є. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2017. 325 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> Офіційний сайт «Мережа аналітичних центрів України». URL: <http://www.intellect.org.ua>. Journal website «Journal of Economic Theory». URL: [19 https://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory](https://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory)
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>
4. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>
5. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>
6. Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua>
7. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
8. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
10. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>
11. Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua>
12. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
13. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
14. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
15. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua>
16. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
17. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>.